

4. Шаталов А.С. Криминалистические алгоритмы и программы. Теория. Проблемы. Прикладные аспекты / Шаталов А.С. — М.: Лига Разум, 2000. — 252 с.
5. Зорин Г.А. Криминалистическая методология / Г. А. Зорин. — Минск: Амадея, 2000. — 608 с.

ЧПКО Н. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри криміналістики

ТЕХНОЛОГІЯ У ВЧИНЕННІ ТА РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА У СФЕРІ ОБІГУ АВТОТРАНСПОРТУ

Використовуючи як методологічну основу дослідження технологічний підхід, необхідно звернутися до наявних теоретичних напрацювань розуміння «технології злочинної діяльності» та «технології розслідування злочинів», як досить нових наукових категорій криміналістики.

Так, вивчення матеріалів кримінальних проваджень щодо шахрайств у сфері обігу автотранспорту, дає змогу говорити про наявність технології вчинення зазначеної категорії злочинів, які використовуються злочинцями для досягання злочинної мети.

Кінцевою метою використання будь-якої технології є отримання певного продукту. Ця мета досягається за допомогою не одного методу, а цілої низки. Лексема «сукупність» вживається в значенні поетапного застосування методів технології, які послідовно доповнюють один одного.

На це ж вказує й інше визначення «технології», яке надає С. І. Ожегов, який під технологією розуміє сукупність процесів, прийомів обробки або переробки матеріалів, що застосовуються у будь-якій справі, майстерності, мистецтві, а також науковий опис способів виробництва [2].

Аналізуючи існуючі в літературі визначення «технології» можна прийти до висновку, що «технологія» — це сам процес отримання кінцевого результату.

На думку В. О. Юматова, «криміналістична технологія — це нерозривно пов'язаний комплекс послідовних процедур, які виконуються нормативно-зафіксованими способами дій з метою досягнення запланованої ефективності діяльності з виявлення та розслідування злочинів» [6].

Можливо, для криміналістичної діяльності закріплення способів реалізації криміналістичної технології в нормативних актах дійсно необхідно, але нам здається, що це положення необґрунтовано звужує межі застосування технології в криміналістиці, тому вважаємо його суперечливим спірним.

Разом з тим, використання технології у вигляді організації діяльності працівників оперативних підрозділів, слідчих та експертів далеко не єдина можливість реалізації криміналістичної технології.

На нашу думку, застосування цього терміну можливе для позначення сукупності процесів, спрямованих на визначення конкретної особи, яка вчинила злочин. Суб'єктом діяльності може бути в цьому випадку слідчо-оперативна група, як колективний суб'єкт діяльності. Ставлячи в центрі уваги технологічний процес, а не суб'єкт, який його реалізує, можливо досягти більш гнучкого підходу у визначенні кола осіб, які використовують технологію.

Оскільки будь-яка технологія — це сукупність етапів, то формування технології встановлення особи, яка вчинила злочин, вимагає вирішення значного кола питань, які характеризували б конкретні етапи технології. У ході теоретичного аналізу для кожного питання необхідно розглянути його риси, що визначають його самостійний характер. Після цього стає можливим пов'язати отримані результати в єдину сукупність.

На підставі існуючих у криміналістичній літературі точок зору [1, с. 42-48; 3, с. 22; 4, с. 276; 5, с. 256; 7, с. 112-113], під технологією вчинення шахрайств у сфері обігу автотранспорту можливо розуміти систематизовану сукупність типових ознак, обумовлених їх напрямом, що характеризують і відбивають узгоджену діяльність злочинців (учасників організованих злочинних груп або злочинних організацій) під час підготовки і безпосереднього здійснення злочинної діяльності, а також при організації протидії розслідуванню.

Крім того, на наш погляд, доцільно вважати доцільним під технологією розслідування шахрайств у сфері обігу автотранспорту розуміти послідовність взаємопов'язаних етапів, з яких початковим (орієнтовним) етапом є криміналістичний аналіз відповідних злочинів на основі їхньої криміналістичної характеристики та кореляційних зв'язків її окремих елементів з урахуванням відповідної ситуації, подальшим (дієвим) етапом є збір суб'єктом застосування даної технології (слідчим, працівником оперативних підрозділів, експертом) відомостей про конкретний злочин та особу, причетну до його вчинення, при виявленні ознак шахрайства у сфері обігу автотранспорту, при запобіганні його вчиненню, а також на початковому та наступному етапах розслідування шляхом проведення тактичних операцій, проведення слідчих (розшукових) дій та застосування спеціальних знань.

Наведені вище визначення технології вчинення та технології розслідування шахрайств у сфері обігу автотранспорту, передбачають вивчення на основі криміналістичної характеристики особливостей вчинення шахрайств у сфері обігу автотранспорту, із визначенням взаємозв'язку предмету злочинного посягання, обстановки вчинення, способів підготовки, вчинення та приховування шахрайств у сфері обігу автотранспорту, особливостей характеристики злочинців та потерпілих; а також визначення особливостей використання слідчим, працівником

оперативних підрозділів, експертом (суб'єктом застосування зазначеної технології) відомостей про конкретний злочин при виявленні ознак вчинення шахрайств у сфері обігу автотранспорту, при запобіганні його вчиненню, а також на початковому та наступному етапах розслідування шляхом проведення тактичних операцій, проведення слідчих (розшукових) дій та застосування спеціальних знань.

Список використаної літератури:

1. Корж В. П. Теоретические проблемы методики расследования преступлений в сфере экономической деятельности, совершаемых организованными преступными образованиями [Текст] : монография / В. П. Корж. — Харьков : НУВД, 2002. — 505 с.
2. Ожегов С. И. Словарь русского языка: ок. 57 000 слов / С. И. Ожегов; под ред. чл.-корр. АН СССР Н. Ю. Шведовой. — 18-е изд., стереотип. — М.: Рус. яз., 1986. — 797 с.
3. Шепитько В. Ю. Преступные технологии легализации (отмывания) денежных средств и способы их разоблачения. Криминалистический анализ : научно-практическое пособие [Текст] / В. Ю. Шепитько. — Харьков : Гриф, 2002. — 24 с.
4. Шмонин А. В. Методология криминалистической методики [Текст] : монография / А. В. Шмонин. — М. : Юрлитинформ, 2010. — 416 с.
5. Щур Б. Н. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик [Текст] : монографія / Б. Н. Щур. — Х. : Харків юридичний, 2010. — 320 с.
6. Юматов В. А. Технологические и организационные аспекты оптимизации деятельности специалистов и экспертов в уголовном судопроизводстве : дис. канд. юр. наук : 12.00.09 / Юматов В. А. — Нижний Новгород, 2006. — 217 с.
7. Яблоков Н. П. Криминалистическая характеристика преступления и типичные следственные ситуации как важные факторы разработки методики расследований преступлений [Текст] / Н. П. Яблоков // Вопросы борьбы с преступностью. — 1979. — Вып. 30. — С. 110–122.

ПАНАСЮК А. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри криміналістики

ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ У ВИЯВЛЕННІ ТА РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Сучасна криміналістика вимагає розширення і поглиблення процесів консолідації знань із різних наукових сфер. Пріоритетний статус цих знань було зрушено у бік інтеграційних процесів, що викликано